

áruhelyet kapva kis profitokat szerezzen a tőkéstársadalom kicsiny világvásárjában.

Mindenképpen az 1896 — Millénium — előtti Magyarország elhanyagolt, elmaradt, kezdetleges vidéki élete volt ez a világ, Ady diákvilága. Igazi gyár, ipartelep, nagyobb kapitalista vállalkozás munkaszövevénye ismeretlen volt Ady előtt. Nem látott bányát, kohót, füstölgő gyárkémenyeket. A gép és misztikum a s az ipari bérmunkás életrobotja sohasem volt tapasztalt, csak sejtett és képzelt előtte. Szocialista mozgalmak vagy agrármozgólódások sem történtek a megye területén, mindössze néhány aratósztrájk kísérlet tót napszamosok közt valamelyik hitbizományon. A diák Ady a magyar feudalizmusban élt bent és elsősorban a maga félretoltságát érezte az uralkodóosztályban, az uri rendben. A nagy kapitalizmusnak még a konturjait sem foghatta fel. Még nem kritizálón és nem öntudatosan nézi a magyar világot. Fiatalon és önfeledten elmerül benne: hazafias verset ír és magyar nóták mellett vigan elborozgat kis kocsmákban ő is mint többi diákcimborái. Hogy azt a társadalmi rendet, mely a szilágysági vidéken, urakban és parasztokban, földesurakban és földnélküliekben jelentkezik, meg is lehetne és meg is kell változtatni, 1896-ban hol volt arra még Magyarországon a véres akarat? A paraszt sajjogva viselte az uri jármot. A merkantil zsidóság a polgári házasságnak ujjong és liberalizmusa, minden ereje az egyházpolitikai törvények védelmezésében merül ki. Ha itt-ott szociális harci szellő kél, azt Ausztria ellen irányítják a kuruc lapok. A magyar feudalizmus azt hiszi, hogy örökéletű. Megingathatatlan. A szocialisták „Népszavá”-ja még hetenként megjelenő kezdő sajtóorganum. Így is rátaposnak a kakastollas csendőrök. Ma Marx-szal ébredhet a kis diák, de akkor hiába volt lefektetve az osztályharc-elmélet a „Kapital”-ban, azt csak majd a magyar szovjet fordítottatja le 1919-ben mgyarra. Marx és Engels nevezetes kiáltványát sem forgathatná Ady Endre, a zilahi kis diák, mert Bokányi Dezső akkor bajlódik csak (1896), hogy hevenyészett fordítása megjelenhessék Budapesten Vass József könyvkereskedőnél.

MUSSOLINI AZ OLASZ LIRÁBAN

(Adalékok a mai diktátor-kultusz lélektanához)

Fordította: MÁRIA BÉLA

LEONARDO SZIRISGALLI: KÖSZÖNTÉS

*A te lépteid alatt kő és vizek
megtalálták értelmüket
és új virágok nőttek e napon.
Visszatérsz a fénybe,
hol mindenki terád figyel
és követi a te törvényeidet.
Mint a pacsirta a mezőhöz,
hű hozzád a gondolat.
Ime, előtör a föld szívéből
az imént vetett gabona.*

ORAZIO NAPOLI: REPÜLÉS

*Angyalok! tartsátok vissza
a szeleket, villámokat, mennyköveket!
Ne háborítsátok a tengert!*

*Most nyugodt a fa: sashoz
hasonlóan, mely hegyes kövön ül,
repülve törsz fel a magasba:
Csupaszem ember.*

*Az ég megnyitotta ajtaját:
hegyek és szigetek megmozdultak.*

ENZO CARLI: MUSSOLINI A NÉP KÖZÖTT

*Itália: minden plébániának
megvan az ő védőszentje,
minden városnak, falúnak
vértanúja: egy fekete ing,
mely szétrongyoltan lobog
két virágos pártászló között.*

*Es a falvak útjain,
amikor a nap felszárítja a deret,
menetelnek a fasiszták:
a fekete göröngyök között a friss trágya illata érzik
és énekek hangzanak el a reggelben.*

*

*A fasiszták, amikor úgy érzik,
hogy elérkezett a halál órája,
a tagsági könyvet kezükbe szorítják
és fekete inget öltenek magukra.*

*Egy trombita vigyázott harsog
a hősi halottak békés lakóhelyén,
miközben a bajtársak tisztelegnek
és „jelen“-t kiáltanak.*

*Igy hatol be Mussolini
az egyszerű nép szívébe,
mely hőstettekre szomjúhozik.*

*Es mi, Mussolini, szeretünk,
a te vándoréhoz hasonló orcáért is,
mely az esőtől, sártól, lövészároktól
csepegő hadi acélsisak
alól tekintett le ránk:
a te égő fekete
céllövészhez méltó szemeidet,
karodat, mely pihenésül
vezetni tudja az aratógépet is.*

*Es akkor érezzük
hogy igazán közülünk való vagy
a legelső közöttünk
a mi anyánk szülötte —*

*

*Mint mi: csukaszürke
ruhát öltesz, fekete
inget és hívsz bennünket.*

*Markunkban a régi bajonettel
veled együtt masírozunk!*